

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. Vtrum immersio sit de necessitate baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ARTICVLVS VI.

Vtrum in nomine Christi possit dari baptismus.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod in nomine Christi possit dari baptismus. Sicut enim una est fides, ita est unum baptismus, ut dicitur Ephes. 4. sed Act. 8. dicitur, quod in nomine Christi baptizabantur uiri & mulieres, ergo etiam nunc potest dari baptismus in nomine Christi.

¶ 2 Præter Ambr. * dicit, si Christum dicas, & Patrem a quo unctus est, & ipsum, qui unctus est Filium, & Spiritum sanctum, quo unctus est, designasti: sed in nomine trinitatis potest fieri baptismus, ergo & in nomine Christi. ¶ 3 Præter Nicolaus Papa * ad consulta Bulgarorum respondens, dicit, qui in nomine sanctæ trinitatis, vel tantum in nomine Christi (sicut in Act. apostolorum legitur) baptizati sunt (unum quippe idemque est, ut sanctus ait Ambr.) rebaptizari non debent. Rebaptizaretur autem, si in hac forma baptizati, sacramentum baptismi non reciperent. ergo potest conferri baptismus in nomine Christi sub hac forma, ego te baptizo in nomine Christi.

SED CONTRA est, quod Pelagius Papa * scribit Gaudentio episcopo, si hi qui in locis dilectionis tuæ uicinis commorari dicuntur, se solummodo in nomine domini baptizatos fuisse contententur sine cuiuscumque dubitationis ambiguo, eos ad fidem catholicam uenientes, in sanctæ trinitatis nomine baptizabis. Dimidus etiam dicit * in lib. de Spiritu sancto, licet quis possit existere mentis alienæ, qui ita baptizare conetur, ut unum de prædictis nominibus (scilicet trium personarum) prætermittat, tamen sine perfectione baptizabit.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) sacramenta habent efficaciam ab institutione Christi. Et ideo si prætermittatur aliquid eorum, quæ Christus instituit circa aliquod sacramentum, efficaciam caret, nisi ex speciali dispensatione eius, qui uirtutem suam sacramentis non alligauit. Christus autem instituit sacramentum baptismi dari cum inuocatione trinitatis.

Et ideo quod dicitur deus ad plenam inuocationem Trinitatis, tollit integritatem baptismi. Nec obstat quod in nomine unius personæ intelligitur alia (sicut in nomine patris intelligitur

igitur Filius) aut quod ille qui nominat unam solam personam, potest habere rectam fidem de tribus, quia sicut ad sacramentum requiritur materia sensibilis, ita & forma sensibilis: unde non sufficit intellectus uel fides trinitatis ad perfectionem sacramenti, nisi sensibilibus uerbis trinitas exprimitur: unde & in baptismo Christi (ubi fuit origo sanctificationis nostri baptismi) affuit trinitas in sensibilibus signis, scilicet Pater in uoce, Filius in humana natura, Spiritus sanctus in columba.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ex speciali Christi reuelatione Apostoli, in primitiua ecclesia in nomine Christi baptizabantur: ut nomen Christi (quod erat odiosum iudeis & gentilibus) honorabile redderetur per hoc, quod ad eius inuocationem spiritus sanctus dabatur in baptismo.

AD SECUNDVM dicendum, quod Ambr. assignat rationem, quare conuenienter talis dispensatio fieri potuit in primitiua ecclesia: quia scilicet in nomine Christi tota trinitas intelligitur. Et ideo seruabatur ad minus integritate intelligibili, forma, quam Christus tradidit in euangelio.

AD TERTIUM dicendum, quod Nicolaus Papa dictum suum confirmat ex duobus præmissis. Et ideo eius responsio patet, ex primis duobus solutionibus.

ARTICVLVS VII.

Vtrum immersio in aqua, sit de necessitate baptismi.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod immersio in aqua sit de necessitate baptismi: ut enim dicitur Ephes. quarto, una fides, unum baptismus: sed apud multos communis modus baptizandi est per immersionem. ergo uidetur quod non possit esse baptismus sine immersione.

¶ 2 Præter Apostolus dicit Romano. 6. Quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus: consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: sed hoc fit per immersionem. dicit enim Chrysost. * super illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, &c. Sicut in quodam sepulchro in aqua submergentibus nobis capita uetus homo sepelitur, & submersus deorsum occidit, deinde nouus rursus ascendit. ergo uidetur quod immersio sit de necessitate baptismi.

¶ 3 Præter. Si sine immersione totius corporis posset fieri baptismus, sequeretur quod pari ratione sufficeret, qualibet parte aqua perfunderetur: sed hoc uerum incoueniens: quia originale peccatum, contra quod precipue datur baptismus, non est in una tantum corporis parte. ergo uidetur

Tertia S. Thomæ.

etor uero conuictina ut hic patet, ille non idem de utraque questione iudicium habet, ille idem sentit de utraque eadem ratione: puta quia Christus nomen unius personæ est: & propterea non directe in littera respondit quaesito, puta baptismus in nomine Christi non potest dari, sed uniuersalem negatiuam pro responsione dedit, scilicet non potest baptismus dari omisso quocumque ad plenam inuocationem trinitatis requisito.

Super questio sexagesima sexta articulum septimum.

IN titulo sumitur immersio, ut distinguitur contra asperisionem & effusionem.

In corpore una conclusio est. Immersio non est de necessitate baptismi. Probatur: Ablutio corporis fieri potest per aquam, non solum per modum immersionis, sed et per modum asperisionis uel effusionis. ergo immersio non est de necessitate baptismi. Probatur consequentia: quia in baptismo assumitur aqua ad abluendum corpus, quod probatur quia significat sic abluendum iterio rem a peccatis. Processum cum multis auctoritatibus & adiunctis ad bonitatem doctrinæ, quia satis patet in littera, pertransleo.

Hom. 24. in Ioannē, post mediū to. 1.

4. di. 3. art. 4. q. 1.

DD quod

Super questio sexagesima sexta articulum septimum.
Tullius clarus.
In corpore unica est conclusio: Quicquid dicitur ad inuocationem plenam Trinitatis, tollit integritatem baptismi.
Probatur. Sacramentum habet efficaciam ab institutione Christi; ergo si prætermittatur aliquod eorum, quæ Christus instituit circa sacramentum, tollitur efficaciam eius, ergo si prætermittatur plena inuocatio trinitatis in optimo, tollitur integritas baptismi.
Et probatur hæc ultima conclusio, quia Christus instituit baptismum in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Unde excludit Auctor responsionem dicentem, quod sufficit inuocare trinitatem implicite, uel quia in inuocatione unius personæ includitur alia, uel quia recta fide interiori inuocantur omnes personæ, quamuis totaliter non exprimentur omnes. Contra hanc responsionem arguit Auctor, quia sacramentum sicut consistit ex materia sensibili, ita debet consistere ex forma sensibili, ac per hoc nec intellectus intelligens in una persona aliam, nec fides recta de omnibus personis supplet defectum formæ sensibilis. Et confirmatur ex baptismo Christi quoniam ibi tres personæ in forma sensibili apparuerunt.
Aduerte hic, hæc Auctoris uerba dicitur excludere rationes impetras ex 3. c. l. primi Ambrosii de Spiritu sancto, relata a Magistro sententiarum 3. dist. 4.
Aduerte secundo, tractari hic duas questiones tanquam una: altera siquidem questio est an baptismus, in quo omittitur inuocatio alicuius personæ trinitatis, sit uerus. Altera uero questio est, an baptismus celebratus in nomine Christi sit uerus. Et Magister siquidem sententiam separatum eis tradit. Au-

quod requiratur immersio ad baptismum, & non sufficiat sola aspersio.

SED CONTRA est, quod Heb. 10. dicitur. Accedamus cum uero corde in plenitudine fidei, asper si corda a conscientia mala, & abluti corpus aqua munda.

RESPON. Dicendum, quod aqua assumitur in sacramento baptismi, ad usum ablutionis corporalis, per quam significatur interior ablutio peccatorum. Ablutio autem fieri potest per aquam, non solum per modum immersionis, sed et per modum aspersiois uel effusionis. Et ideo quamuis tutius sit baptizare per modum immersionis (quia hoc habet communior usus) potest tamen fieri baptismus per modum aspersiois, uel etiam per modum effusionis, secundum illud Ezech. 36. effundam super uos aquam mundam: sicut beatus Laurentius legitur baptizasse: & hoc precipue propter necessitatem: uel quia est magna multitudo baptizandorum, ut patet Act. 2. & 4. ubi dicitur, quod crediderunt una die tria millia, & alia 5. millia. Quandoque autem potest imminere necessitas propter paucitatem aque, uel propter debilitatem ministri, qui non potest sustentare baptizandum: uel propter debilitatem baptizandi, cui posset imminere periculum mortis ex immersione. & ideo dicendum est, quod immersio non est de necessitate baptismi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ea quae sunt per accidens, non uariant substantiam rei. Per se autem requiritur ad baptismum corporalis ablutio per aquam; unde & baptismus lauacrum nominatur, secundum illud Eph. 5. Mundans eam lauacro aquae in uerbo uitae. Sed quod fiat ablutio hoc uel illo modo, accidit baptismo: & ideo talis diuersitas non tollit unitatem baptismi.

AD SECUNDUM dicendum, quod in immersione expressius representatur figura sepulturae Christi, & ideo hic modus baptizandi est communior, & laudabilior: sed in aliis modis baptizandi representatur aliquo modo, licet non ita expresse: nam quocumque modo fiat ablutio, corpus hominis, uel aliqua pars eius, aqua supponitur, sicut corpus Christi sub terra fuit positum.

AD TERTIUM dicendum, quod principalis pars corporis, precipue quantum ad exteriora membra, est caput in quo uigent omnes sensus, & interiores & exteriores. Et ideo, si totum corpus aqua non possit perfundi propter aquae paucitatem, uel propter aliquam aliam causam, oportet caput perfundere: in quo manifestatur principium animalis uitae. Et licet per membra, quae generationi deseruiunt, peccatum originale traducatur, non tamen sunt membra illa potius aspergenda, quam caput, quia per baptismum non tollitur transmissio originalis in prolem per actum generationis, sed liberatur anima a macula, & reatu peccati, quod incurrit. Et ideo debet precipue lauari illa pars corporis, in qua manifestantur opera animae. In ueteri autem lege remedium contra originale peccatum, institutum erat in membro generationis: quia adhuc ille, per quem originale erat amouendum, nasciturus erat ex semine Abrahae: cuius fidem circumcisio significabat, ut dicitur Rom. 4.

de necessitate baptismi. Dicit enim Augustinus in quodam sermone de Symbolo ad baptizatos, Recte tertio mersi estis, quia accepistis baptismum in nomine sanctae Trinitatis: recte tertio mersi estis, quia accepistis baptismum in nomine Iesu Christi, qui tertia die resurrexit a mortuis, illa enim tertio repetita immersio, typum domine exprimit sepulturae, per quam Christo consepulti estis in baptismo: sed utrumque uidetur ad necessitatem baptismi pertinere, scilicet & quod significetur in baptismo Trinitas personarum, & quod fiat configuratio ad sepulturam Christi, ergo uidetur quod trina immersio sit de necessitate baptismi.

¶ 2 Praterea. Sacramenta ex mandato Christi efficaciam habent: sed trina immersio est ex mandato Christi: scribit enim Pelagius Papa * Gaudentio episcopo, euangelicum preceptum ipso Domino Deo, & saluatore nostro Iesu Christo tradente, nos admonet, in nomine Trinitatis trina immersione sanctum baptismum unicuique tribuere, ergo sicut baptizare in nomine Trinitatis, est de necessitate baptismi, ita etiam baptizare trina immersione, uidetur esse de necessitate baptismi.

¶ 3 Prater. Si trina immersio non sit de necessitate baptismi, ergo ad primam immersionem aliquis baptismi consequitur sacramentum. Si ergo addatur secunda uel tertia, uidetur, quod secundum uel tertio baptizetur, quod est inconueniens. non ergo una immersio sufficit ad sacramentum baptismi, sed trina immersio uidetur esse de necessitate ipsius.

SED CONTRA est, quod Gregorius dicit scribens * Leandro episcopo, Reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in baptismo uel tertio, uel semel immergere, quoniam & in tribus immersionibus personarum Trinitas, & una potest diuinitatis singularitas designari.

RESPON. Dicendum, quod (sicut prius dictum est) ad baptismum per se requiritur ablutio aquae, quae est de necessitate sacramenti, modus autem ablutionis per accidens se habet ad sacramentum. Et ideo, sicut ex praedicta auctoritate Gregorius patet, quantum est de se, utrumque licite fieri potest. & semel & ter immergere: quia unica immersione significatur unitas mortis Christi & unitas deitatis. per trinam autem immersionem

to, quantum ad necessitatem sacramenti, secundo respondet quae sit, quantum ad necessitatem mandati ecclesiastici.

¶ Quod ad primum unica conclusio est: utrumque licite fieri potest, scilicet & semel & ter immergere. Probat tripliciter. Primo ratione: Ad baptismum per se requiritur ablutio, per accidens autem modus ablutionis, ergo, secundo auctoritate Gregorius ex significatione, tam unice quam trinam immersionis.

¶ Quod ad secundum uariata ponitur & mutata ecclesiae in liturgis diuersis temporibus diuersis ex causis, & tandem infert grauis peccare, qui nunc non seruant trinitam immersionem. ubi scito, quod licet hodie, qui baptizantur in fontibus, immergantur, & forte ter: hi tamen qui baptizantur in domibus, per modum effusionis baptizantur. Et propterea nullum peccatum committere uidentur, quia non immergunt, cum nec semel immergat abique peccato.

¶ In responsione ad tertium, dubium occurrit, an trina immersio intenta a ministro, si aliqua omitteretur, sit uerus baptismus. Et est ratio dubii, quoniam si trina immersio intendatur, baptismus non perficitur in prima immersione, ut Auctor explicat in articulo quarto tertiae distinctionis quartae sententiae. Huius autem oppositum uidetur ex eo, quod humilimo di intentione ministri non addit necessitatem nouae immersionis post primam.

¶ Ad hoc dicitur, quod quia intentio ministri fundatur super ritum ecclesiae, eadem est intentio ministri intendentis exercere trinam immersionem, & ecclesiae instituentis illam, constat autem quod ecclesia instituit trinam immersionem, non ut substantiale sacramenti, sed ut ceremoniale eiusdem, quoniam non nisi ad significandum uel Trinitatem personarum, uel

ARTICVLVS VIII.

Utrum trina immersio sit de necessitate baptismi.

AD OCTAVVM sic procedit. Videtur, quod trina immersio sit

Super quaest. sexagesimam octauam.

Titulus clarus est. In corpore articuli duo sunt primo, respondet quasi

q. dist. 3. ar. 4. q. 2. & 3. & dist. 2. q. 1. ar. 1. q. 3. cor.

Reb. tab. ca. 1. 1. 1.

De consil. 4. cap. 1. 1. 1.

Li. 1. ep. 1. 1. 1. Alios Leo narco.

Art. 1. 1. 1.

In argu. contra.

q. 1. 1. 1.